

TERMELŐI SZERVEZETEK ÉS A HALÁSZATI TERMÉKEK KÖZÖS PIACÁNAK SZERVEZÉSE

A halásznati és akvakultúra-termékek piacának közös szervezése (KPSZ) a közös halásznati politika (KHP) első alkotóeleme volt. A halásznati ágazat jelenlegi válságával szembesülve mozgástere korlátozottnak bizonyult, tekintettel beavatkozási mechanizmusainak jellegére és az ezekhez rendelt szűkös forrásokra, ezért átfogó reformjára került sor, amely 2014-től kezdődően új alapokra helyezte a KPSZ-t és a teljes KHP-t. A felülvizsgált KPSZ javítja a piacfelügyeletet és az élelmiszer-biztonságot és a fogyasztók tájékoztatását, elősegítve a regionális termékek forgalmazásának fejlesztését.

JOGALAP

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 42. cikke és 43. cikkének (2) bekezdése.

Az Európai Parlament és a Tanács rendelete (2013. december 11.) a halásznati és akvakultúra-termékek piacának közös szervezéséről, az 1184/2006/EK és az 1224/2009/EK tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 104/2000/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről.

CÉLKITŰZÉSEK

A halásznati és akvakultúra-termékek piacának közös szervezése olyan ár- és intervenciósi rendszert biztosít, amelynek célja a halásznati termékek uniós piacának szabályozása. Célkitűzései a következők:

- a kínálat és a kereslet közötti egyensúlyhiány legkedvezőtlenebb hatásainak korrigálása;
- az árak stabilizálása a halászok számára minimális jövedelemszint garantálása érdekében;
- az uniós halásznati flotta általános világszervi versenyképességének előmozdítása.

A KPSZ eszközei a következők:

- uniós kivonások;
- átviteli műveletek;
- termelői szervezetek általi független kivonások és átvitelek, ideértve az általánytérítéseket és általánjjövedelemtámogatásokat;

- magántárolás;
- tonhalra vonatkozó különleges szabályozás.

Mindezeknek a mechanizmusoknak a középpontjában a termelői szervezetek állnak. Ezek többsége hét tagállamban található: Spanyolországban, Olaszországban, Franciaországban, az Egyesült Királyságban, Németországban, Portugáliában és Hollandiában. Ezek a szervezetek többnyire a helyi halászat szintjén, illetve kisebb mértékben a part menti halászati és az akvakultúra-ágazatokban működnek, céljuk pedig termékeik piacra vitelének javítása. Ennek érdekében intézkedéseket hozhatnak, például a következőket:

- a termelés megtervezése és a kereslettel való összeegyeztetése, különösen fogási tervek végrehajtása révén;
- a kínálati oldal koncentrációjának előmozdítása;
- az árak stabilizálása;
- a fenntartható halászatot ösztönző módszerek népszerűsítése.

Az intervenciókra fordított kiadások folyamatosan csökkennek, nagyrészt az operatív programok támogatásaira és az uniós kivonásokra fordított kiadások csökkentése miatt, amelyek a leggyakrabban alkalmazott intervenciók mechanizmusok közé tartoznak. Az uniós kivonások helyett – kiadásként – elsősorban átviteli műveleteket alkalmaznak.

Az erőforrások helyzete és az üzemanyagárak emelkedése korlátozhatja a KPSZ-intervenciók rövid távú felhasználását. A KPSZ eszközeit leginkább az alábbi négy tagállam veszi igénybe: Franciaország, Spanyolország, Portugália és Írország. A KPSZ-eszközök igénybevétele az első három országban fokozódik, Írországban viszont visszaszorulóban van. A KPSZ-intervenciókat más tagállamok – az Egyesült Királyság, Dánia, Németország, Svédország, Olaszország és Belgium – is igénybe veszik, de kiadásaik lényegesen alatta maradnak az előbbi négy országénak.

A halászati ágazat fejlődésének előmozdítása érdekében a termelő, a forgalmazó és a feldolgozó ágazatok képviselőiből álló csoportok kérhetik a tagállamoktól ágazatközi szervezatként való elismerésüket. Ezt az elismerést a tagállamok a Bizottság ellenőrzése mellett adhatják meg. Mindössze négy elismert ágazatközi szervezet létezik, és ezek állami szinten működnek: Comité Interprofessionnel des Produits de l'Aquaculture, C.I.P.A. (Franciaország), INTERATÚN (Spanyolország), AQUAPISCIS (Spanyolország) és O.I. FILIERA ITTICA (Olaszország).

Szükségesnek ítélték, hogy a KHP 2014-es reformjának keretében a KPSZ messzemenő reformjára is sor kerüljön, melynek révén a piacorientált eszközök közvetlenül vagy közvetetten hozzájárulnak majd a KHP fő célkitűzéseinek megvalósításához. A túlhalászat és a nem fenntartható gyakorlatok problémájának kezelése, valamint a kizárólag mennyiségi szemléletű termelési stratégiák meghaladása érdekében a halászati és akvakultúra-termékek piacának közös szervezéséről szóló rendeletre irányuló javaslat ([COM\(2011\) 0416](#)) új közös piacszervezést vázolt fel, melynek célja, hogy támogassa az alábbiakat:

- az ágazat szervezése, a termelői szervezetek szerepvállalásának növelése, valamint részvételük a hozzáférési jogok kezelésében és a termelési és értékesítési tevékenységek irányításában, melyek a KHP végrehajtásának legfőbb elemei;
- a termelők tárgyalási pozíciójának erősítését (halászat és akvakultúra), a piaci válságok előrejelzését, megelőzését és kezelését, valamint a piaci átláthatóságát és hatékonyságát szolgáló piaci intézkedések;
- közös forgalmazási előírások, amelyek – a jó minőségű termékeket szállító, átlátható belső piac előmozdítása céljából – az Unióban értékesített halászati termékek előírt jellemzőit rögzítik, és amelyeket az állományvédelmi intézkedésekkel összhangban alkalmaznak;
- piaci ösztönzők és prémiumok a fenntartható gyakorlatok előmozdítására; a fenntartható termelést, beszerzést és fogyasztást szolgáló partnerségek; tanúsítás (ökocímkek), promóció és a fogyasztók tájékoztatása;
- a visszadobás gyakorlatára vonatkozó további piaci intézkedések;
- a piacra vonatkozó ismeretek: A piac átláthatóságának és hatékonyságának növelése érdekében a Bizottság létrehozta a Halászati és Akvakultúra-termékek Piacának Európai Megfigyelőközpontját.

KISÜZEMI HALÁSZAT

A kisüzemi halászat uniós meghatározásába^[1] a 12 méter teljes hosszúságot el nem érő hajók tartoznak, amelyek naponta 24 óránál kevesebbet halásznak, és nem használnak vontatott halászeszközt.

2013-ban 232 termelői szervezet létezett 17 uniós tagállamban, ebből 188 kisüzemi halászközt tömörített. A kisüzemi halászközt tömörítő termelői szervezetek legnagyobb számban Olaszországban (39), Spanyolországban (33), Franciaországban (24) és az Egyesült Királyságban (21) vannak. A felülvizsgált KPSZ kiváló lehetőséget nyújt a kisüzemi halászközt a jobb piacra jutáshoz és ahhoz, hogy sikeresen felvegyék a versenyt az importált vagy ipari halászati termékekkel. A KPSZ célkitűzéseinek és szerkezetének részeként számos intézkedést lehetne tenni, ilyen például az uniós kisüzemi halászatra vonatkozó statisztikai adatbázis kifejlesztése, forgalmazó egyesületek létrehozása és folyamatos támogatása, „kisüzemi halászat” logó bevezetése, kisüzemi halászközt nyilvántartásba vételi feltételeinek megállapítása, a kisüzemi halászati termékek egyedi címkézése és promóciós kampány. Végezetül a cél az, hogy a fogyasztóknak lehetőségük legyen friss, biztonságos és fenntartható termékeket vásárolni, és hogy a kisüzemi halászközt elfogadható jövedelme biztosított legyen.

[1]Az Európai Parlament és Tanács 508/2014/EU rendelete (2014. május 15.) az Európai Tengerügyi és Halászati Alapról, 3. cikk (2) és (14) bekezdése, HL L 149., 2014.5.20., 1. o.).

AZ EURÓPAI PARLAMENT SZEREPE

A közös halászati politikáról szóló alaprendelet reformjának és az új Európai Tengerügyi és Halászati Alap egymást követő elfogadásával együtt a KPSZ rendszere képezi az európai halászati ágazat legutóbbi reformjának egyik sarokkövét.

A halászati és akvakultúra-termékek piacának közös szervezéséről szóló jogszabály a rendes jogalkotási eljárás keretébe tartozik, így ezt a Tanács és a Parlament közös hatáskörben fogadja el.

A jogi aktus szövege számos felhatalmazáson alapuló és végrehajtási jogi aktust említ^[2]. Ezek képezik a másodlagos jogot^[3], amely az alap-jogszabály végrehajtásához szükséges. Az Unió fő végrehajtó szerveként a Bizottság hatáskörébe tartozik e jogi aktusok elfogadása, míg a Parlament és a Tanács hatáskörébe tartozik társjogalkotóként ellenőrzést gyakorolni^[4] a másodlagos jog felett az alap-jogiaktus általuk való értelmezése alapján. A Bizottság 2022 vége előtt jelentést tesz az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a közös piacszervezésről szóló rendelet végrehajtásának eredményeiről.

Kutatás a Halászati Bizottság (PECH) számára:

- Az IPOL főigazgatóság 2016. április 15-i tanulmánya: „Small-scale fisheries markets: value chain, promotion and labelling” (A kisüzemi halászat piaca: értéklánc, promóció és címkézés)^[5];
- az IPOL főigazgatóság 2013. szeptember 16-i tanulmánya: „Compliance of imports of fishery and aquaculture products with EU legislation” (Mennyire felelnek meg az import halászati és akvakultúra-termékek az uniós jognak)^[6];
- az Európai Parlament Könyvtárának 2012. szeptember 7-i tájékoztatója (briefing): „Reforming the Common Fisheries Policy” (A közös halászati politika (KHP) reformja)^[7].

A parlament nemrégiben két állásfoglalást fogadott el ezt a területet érintően:

- Az Európai Parlament 2018. május 29-i állásfoglalása az értéklánc optimalizálásáról az uniós halászati ágazatban^[8];
- az Európai Parlament 2018. május 30-i állásfoglalása az uniós piacra jutási kritériumokkal rendelkező halászati termékek megfelelőségének megállapítására vonatkozó ellenőrző intézkedések végrehajtásáról^[9].

[2]Európai uniós jogi aktusok, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3Aai0032>

[3]https://ec.europa.eu/info/amending-and-supplementary-acts-0_en

[4]„Legislating more efficiently: questions & answers on new delegated acts (Hatékonyabb jogalkotás: kérdések és válaszok az új, felhatalmazáson alapuló jogi aktusokról), <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?language=en&type=IM-PRESS&reference=20100323BKG71187>

[5]http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/573443/IPOL_STU%282016%29573443_EN.pdf

[6]http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/513968/IPOL-PECH_ET%282013%29513968_EN.pdf

[7]http://www.europarl.europa.eu/RegData/bibliotheque/briefing/2012/120339/LDM_BRI%282012%29120339_REV1_EN.pdf

[8]Elfogadott szövegek, [P8_TA\(2018\)0210](#).

[9]Elfogadott szövegek, [P8_TA\(2018\)0223](#).

Priit Ojamaa
05/2019

